

LA VEU DE CATALUNYA

SETMANARI POPULAR

PRŌ ARIS ET FOCIS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Dormitori de Sant Francesch, núm. 5, Imprempta «La Catalana.»

Sumari: Conflicte en porta, per J. Maspons y Camarasa.—Maig y Octubre, (poesia) per Angel Garriga y Boixader, Pyre.—La Reyna de las gorgonas, (Qüento popular grech de Mariana Kampúrogln,) per J. Vidal y Jumbert.—La veleria barcelonina, per Ramón N. Comas.—Moviment Regionalista.—Dietari del Principat.—BOTILLETÍ SETMANAL: Santoral.—Efemérides.—Fires.—Festes majors.

CONFLICTE EN PORTA

III

L' estat de coses en punt á la investigació de la riquesa creat per lo senyor Navarro Reverter, es lo mateix fonamentalment que dies endarrera. Definitivament concedit al arrendatari de la recaudació de contribucions de la provincia de Barcelona lo servey d' investigació per R. O. de 26 de Setembre, servey que una R. O. del 14 de Març, ilegal y atrevida per demés, li encomenava solament com á via d' assaig, continua dit arrendatari y sos agents empenyats en la tasca de trobar riquesa amagada per tot arreu y en ferla tributar á son gust; mentres que per altra part, la majoria de contribuyents se mantenen en la justa actitud d' un principi, resistentse al pago.

Es que 'l poble no pot avenirse al compliment d' unes disposicions que sense mes ni mes dicta un ministre tirant de cop per terra tota la legalitat existent; es que no vol regonexer á uns particulars que no li ofereixen cap garantia especial, atribucions tan delicades com les de poguer fixar y fer executar la intensitat de tributació; es que no deu subgectarse á lleys que ni tan sols han sigut promulgades, puix que en cap publicació oficial han vist la llum.

Ja 's veu que la situació del arrendatari de les contribucions, per lo que 's refereix al servey d' investigació de la territorial, industrial y de carruatjes de iuxo, no pot ser més falsa; mes ab tot no 's cregui que 's perden per massa prudencia 'ls agents per ell nombrats y retribuïts, en l' exercici de les seves funcions: ja no hi es aquell pudor tan especial del empleat espanyol, que s' embutxacava 'ls quartos indugudament cobrats, ab cert dissimulo y mirament de no ser vist; en alguns punts s' han portat les coses de

tal manera, que voler de Deu ha sigut que no hagin esclatat les ires contra 'ls agents investigadors en formes violentíssimes.

Y digui lo que vulgui l' arrendatari á qui se ha intentat beneficiar d' una manera incomprendible; demani la instrucció de tants expedients com li sembli pera convencers de fets públicament denunciats y destituexi als empleats que resultin culpables; mentres la propietat y la industria estigan amenassades per una investigació feta purament á capritxo y apoyada en disposicions tan despótiques y arbitraries com les que ens ocupan, mentres axís sia vexat y escarnit un dels principis fonamentals de la societat, la propietat individual, lo poble permanexerá en revolta y per poca dignitat que hi haja 's negará á sometres á les ordes superiors, costi lo que costi.

Per ara marxen les coses d' una manera més ó menys pacífica. Com que les amenasses no passen á via de fets, el contribuyent va resistentse y colectivament en diferents reunions que s' han celebrat, fa prometes de resistirse sempre; la «Associació de propietaris rurals del Vallés» endressa una exposició rahonada al qui actualment está al devant del ministeri de Hisenda, ne fan una altra les Juntas de propietaris de Barcelona, á la que se hi adherexen totes les demés corporacions de la provincia, dedicades preferentment al foment y defensa d' interessos materials y entre altres actes, se prepara un *meeting* á Granollers, que segurament será de gran transcendencia y significació.

Pero tot açó no constitueix mes que una part del conflicte, l' altra vindrá 'l dia en que l' afavorit per lo senyor Navarro Reverter, vulga fer efectius lo que dirá son sos drets lligítims. Si no ho fa ¿com complirà sos compromisos ab la Hisenda?

Podrán ser revocades ses atribucions y axis es de esperar, en vista de la ferma actitud del pays, pero com que d' una manera precisa disposa la R. O. del 26 de Setembre—dictada ab les bones intencions que son de suposar, poch dias avans precisament de dexar de ser ministre 'l senyor Navarro Reverter—que en tal cas deurá ser avisat l' arrendatari ab dos mesos d' anticipació, ¿qué podrá succehir durant aquest temps en que com es natural voldrá extremar ses pre-tensions?

¡Sembla increible que un estat de coses axis puga ni tant sols iniciarse en un pays en que 'ls governants s' atrevexen á parlar de moralitat y de justicia!

J. MASPONS Y CAMARASA.

MAIG Y OCTUBRE

Laudetur Maria.

Quan la terra 's desperta enjoyellada,
de l' eterna fredor de la hivernada,
rebut del tebi sol lo primer raig;
quan sonriu la natura ab alegría,
llavors, Verge Maria,
comença vostre mes, lo mes de Maig.

¡Que n' es d' hermós lo quadro de la vida
que mostra 'l cel y terra enjovenida,
ab sos olors, ses brises y ses llums;
que belles son les valls y les cingleres,
mostrant gerdes paneres
de flors y plantes de novells perfums.

Tot es sublim; mes exa poesia
que entona 'l mon, es sols per Vos, Maria,
que sou de terra y cel Reyna gentil,
tot eix esclat de roses y poncelles,
lo durán les donzelles
á vostres peus, en vostre camaril.

Ab elles trenarán gentils diademes
y formarán arcades, noms y emblemes,
que retrauran l' amor de vostre cor;
toyes farán de les poncelles closes
que, al vespre serán roses,
si les mirau ab un sonris d' amor.

Mes ay, Mare de Deu! quan l' hivernada
torni á gelar la terra ab sa alenada,
matant fulles y flors y cants y brills,
quan l' idili será un cant d' elegia,
per vos, Verge Maria,
s' haurá acabat l' amor de vostres fills?

No, Mare, no, llavors més devotes
tornarán vostres fills y filles totes,

á vostres plantes, ab crexent anhel,
les toyes que us durán, de flors guarnides,
serán totes cullides
en los jardins sempre florits del cel.

Les denes esgranant del sant rosari,
pujarán de Betlhem fins al Calvari
y al sepulcre del Fill devallarán;
y en exos llocs de goig, dolor y gloria,
honrant vostra memoria,
faldades á desdir ne cullirán.

Vos farán quinze poms pel presbiteri,
y cada pom lo simbol d' un misteri
será de la passió del Redemptor;
serán de Goig les nevades poncelles,
de Gloria les vermelles,
y 'ls violers serán los de Dolor.

Parenostres cullint y Avemaries,
vindrán á renovarvos tots los dies
vespre y matí, les flors de més perfum,
y enfilant com joyell de pedreria
l' hermosa lletania,
vos formarán un arch de clara llum.

Y al mirarvos axis enjoyellada,
daréu á vostre Fill una mirada
que, será un prech d' intercessió pel mon,
y obrint les vostres mans sempre amoroses,
retornaréu les roses
en delicat ruxim á nostre front.

Per les verges serán les més nevades,
y per los pecadors les més morades,
que 'ls cridarán al arrepentiment
y les roselles de color vermella,
serán viva centella,
que 'ls cors transformará en vesubi ardent.

Y al despertar la terra enjoyellada,
de l' eterna fredor de l' hivernada,
rebut de vostres ulls lo tebi raig;
mils cors vos sonriuran ab alegría,
y 'l mon, Verge Maria,
será sempre per Vos un mes de Maig.

ANGEL GARRIGA Y BOIXADER, PVRE.

Llerona, mes del Rosari de 1897.

LA REYNA DE LAS GORGONAS

(Qüento popular grèch, de Mariana Kampúroglu.)

Una vegada hi havia un rey y una reyna que tenian un fill. Los reys eran molt bons, pero 'l fill un estafalari. En lo mateix palau hi vivia també el visir junt ab son fill. Tot lo que de dolent y lleig era 'l fill del rey, era de bon xicot

y guapo 'l fill del visir. Lo fill del rey sols pensava en la manera de mortificar al fill del visir. Aquest noy va anar un dia á cassar ab son mestre. Tot cassant va veure en un camp una hermosíssima ploma d' or, y digué á n' aquest: ¿Puch emportarme aquesta hermosíssima ploma d' or?

—¿Qué vols que 't diga, fill meu? respongué el mestre. Si te la emportas te 'n penedirás, y també te 'n penedirás si no te la emportas.

—¡Ah! contestá 'l noy, si de totes maneres me 'n haig de penedir tan se val que me la emporti, donchs que la ploma n' es molt hermosa.

Baxá de cavall, agafá la ploma y se la posá al cap.

Lo fill del rey en tant havia pujat á dalt de son palau, al terrat. Tenia una ullera y mirava les montanyes y les planuries. Mirant, vejé brillar una cosa. Aquesta ab los raigs del sol espurnejava com si fos un diamant. No podia endevinar lo que era. Mirá fixo y vegé una cosa d' or com una grossa ploma que portava al cap lo fill del visir.

—¡Qué diable! va dir; ¿ahon ho ha trobat? Jo soch lo fill del rey y lo meu pare es lo rey, y jo may hi trobat res. En quan arribi al palau, jo li pendré.

Retorná al palau lo noy junt ab son mestre. Lo fill del rey li maná que pugés, ja que desitjava parlarli. Y li va dir: ¿Qué es lo que tornant de la cassera portavas al cap, que brillava com un diamant?

Y el noy contestá:—No portava res. Era una ploma.

—¡Una ploma! ves á buscarla; hem de véurela.

Lo noy aná al seu quarto, agafá la ploma y la portá al fill del rey, y li va dir: Si t' agrada, quedatela; mon príncep reyal.

—¡Bah! ¿Que 'n faré jo de la ploma? Vesten desseguida y portam l' aucell que duya aquesta ploma; si no me 'l portas no entrarás més al palau.

Lo fill del visir se 'n aná á son quarto y se posá á plorar y malehí 'l moment d' haver cullit la ploma. Mentres plorava, va entrar lo seu mestre.

—¿Qué tens, fill meu, que axís ploras?

—¿Qué tinch? No sé lo que m' hauria sigut millor, si cullir ó no cullir la ploma.

Y li va comptar de pe-a-pa tot lo que li havia passat ab lo fill del rey.

Lo mestre li maná que 's procurés uns quants

bots plens de ví pera portarlos á un pou gran que ja 'l mestre savia ahon era, y en lo qual hi anaven á veure los aucells. Agafaren los bots de ví y se 'n anaren cap aquell pou. Ne tragueren la aygua y després hi abocaren lo ví, y s' apostaren á la vora pera veure lo que succehiria. Al cap d'una estona vegeren com tot aquell lloch brillava. ¿Qué era? Una hermosa áliga que anava á banyarse y á beure en aquell pou. S' hi ficá, va beure y se remontá, y baxá altre cop, y una vegada més begué ví; després intentá volar y no li va ser possible. Lo mestre no va perdre temps; va córrer cap al pou, agafá l' áliga y la doná al noy. Ab ella se 'n anaren al palau.

Succehí que mentres la reyna de les gorgones y dels aucells se passejava, li anunciaren que li havian pres sa més grossa áliga d' or y 'n era portada al palau del rey. En la rabieta que va pendre per tal pérdua, se va descenyir lo cinturó, li doná una volta y ella va volar ab lo cinturó dret al seu palau. Plena de desconsol se ficá a lllit, donchs que ella s' estimava molt aquella áliga.

Mentres tant, aquesta n' era presentada al fill del Rey, qui 'n tingué una gran alegría; pero 'l fill del visir estava molt apesarat d' haverla agafada.

Passaren alguns días. Lo fill del visir, pera tranquilisarse, se 'n aná ab son mestre de cassera. Quan foren al camp, aquell vegé una cosa rara que brillava, y digué: ¿Qué es lo que hi ha allí? ¿Dech anarhi y contemplarho? Hi va, y s' ho contempla. Era un cinturó cobert de diamants y perles y després, sobre d' aqó, perles ab dibuxos de pexos y gorgones. Va agafarho, corregué envers son mestre y li va dir: Mireu lo que he trobat. Dech emportarmho, si ó no?

—Que 't diré, fill meu; si t' ho endús serás castigat y si no t' ho endús també serás castigat.

—Donchs me l' emporto y potser no seré castigat, ja que es molt hermós.

Agafá 'l cinturó, se 'l cenyí al cos y prengué 'l camí del Palau.

Lo fill del rey altra vegada 'l va veure desde 'l terrat.

—Rediantre, va dir aquest: ¿que porta 'l fill del visir cenyit al cos? Axís que arribi li pendré.

Lo noy arriba al palau, plega 'l cinturó y 'l desa al bagul.

Lo fill del rey li enviá á dir que hi pugés, que li devia parlar.

Una vegada 'l noy hi comparagué, li va dir aquell: ¿Que era lo que portavas al cos?

—Res, un cinturó que he trobat á fora, men- tres cassava.

—Desseguida vas á buscármel y me 'l portas. Vull saber lo que es un cinturó.

Lo noy se 'n aná y portá 'l cinturó.

Lo fill del rey al veurel va dir: Rediantrel vull veure devant meu la classe de dona que es la que porta tal cinturó. Vèsten sense romancejar á buscarla, y me la portas.

—Peró estimat princep; ¿com trobaré á n' aquesta dona, com la portaré y com te la presentaré, si no se qui és?

—Tant si ho saps com si no ho saps, ves á buscarla y pórtala, ó me les pagarás totes.

Lo fill del visir pujá á dalt, aná d' un cantó al altre, y se posá á plorar devant del seu pare y de son mestre.

—¿Cóm trobaré la dona que portava 'l cintu- ró! sumicava 'l noy.

—Que 't diré, fill meu. O no debías agafar lo cinturó ó d' agafarlo te l' havías de ben amagar. Les llágrimes y les lamentacions are hi son per demés. Veyam si descobrim qui era aquesta dona.

Lo mestre començá altra vegada á indagar. Y busca d' aquí y busca d' allá. Tot inútil. En lloch trobavan cap indici.

Mentres axís ells buscavan, vegeren de promp- te un hermós palau, y en lo vestibul hi distingiren una hermosa dama que 's passejava tota sola. No s' entretingueren creyent que debía ser la del cinturó. L' agafaren, la cobriren ab un manto y la pujaren á cavall, darrera del noy que 'l me- nava. Pera que no 'ls fugís la subjectaren. Espo- ruguida, ella cridava. Però allavors lo noy li va dir:

—Senyora; jo no 'n tinch pas la culpa. Lo fill del rey me maná que vos robés la áliga y després á vos. Si no ho hagués fet, me tallaria 'l cap.

En açó, la dama s' arrencá furiosa les perles que li voltaven lo coll y les llençá al camí. Entraren al palau ahon la vegé 'l fill del rey, y ne quedá emprendat. També 'l rey li va dir que ella seria la reyna si es que estimava al seu fill.

Ella contestá: jo no puch decidirme, si abans y aquí mateix no m' entregueu les perles que en lo camí he perdut, sense que ni un trocet n' hi falti.

Y se digué al fill del visir: ves corrents y torna portantnos les perles que la reyna ha llençat y que no n' hi falti ni un bocí.

Sortí l' infelíç noy y digué á son mestre: veniu,

busquem les perles y que no n' hi falti ni un trocet.

Y abdós se desesperaven. Y busca d' aquí y busca d' allá, se toparen ab un niu de formigues, y les formigues tenien colocades les perles al vol- tant del niu.

En açó baxá de cavall lo noy, ho cullí tot y no va dexarne ni un bocí. Y despres lo noy ho por- tá al palau y la reyna ho comptá y vegé que no 'n faltava ni un trocet. En aquell moment ella n' estava molt alegre y parlá axís al princep: —Abans de pendret per marit, devem primer castigar al qui molt mal nos ha ocasionat.

—Mana, reyna meva; la pena que tu diguis será executada; tu sols deus manar.

—Manarás fer foch en un forn y durant set dies y set nits s' escalfará, y lo subjecte, causa de nos- tres desditxes, lo tirarás allí dintre y lo crema- rás.

Al moment maná 'l rey se calés foch al forn y que durant set dies y set nits lo foch no s' apa- gués.

No més vos haveu de figurar lo neguit que tots passavan, es á dir, lo fill del visir, aquest y lo mestre.

Després, pera fer una curta passejada, va anar la reyna á la vora del mar. Començá com si en- rahonés sola y parlant, parlant, deya sentencies d' un llibre màgich, y ningú la entenía.

Lo fill del rey li digué: ¿Qué t' enrahones? No entench lo que dius. Ab tanta estona que t' es- colto nò sé lo que t' empatolles.

—Jo dich are la meva oració.

Lo fill del rey no contestá, y caminant se 'n aná cap á palau.

Transcorrien los set dies; y la reyna de les gorgones havia manat á n' aquestes que tiressin aygua al forn; y no paravan les gorgones de fo- radarlo per dintre mentres los cortesans s' en- tretenian devant d' ell. Passats los set dies ana- ren al forn é hi tiraren lo noy, y ella li dexá tota la nit; pero al endemá va sortirne tal com hi havia entrat.

Tothom estava admirat de véurel viu, y á pa- lau regnava grossa alegrí.

Allavors va dir lo fill del rey á n' ella: —Mana únicament quan será la boda.

—Bé, pero debém fer la proba de si tu m' es- timas.

—¿Sí, jo t' estimo? contestá 'l fill del rey; jo 'm torno foll per tú; mana que sigui cremat mon millor amich y ho será desseguida.

—Açó no 'm basta, digué la reyna. Pera 'l fill

del visir set dies y set nits ha cremat lo forn; y lo hem ficat allí y n' ha sortit viu. Pera tu cremará dues hores no més. Tu t' hi ficarás si es que m' estimas. Mes si no ho fas, tinch medis pera fugir y anarmen ahon no 'm podréu venir á buscar.

Ell procurá cambiarli aquesta idea. Fou inútil. Ella deya que era sa darrera paraula.

Quan ell vegé que no hi havia altre medi, encarregá al servey que dintre del forn hi posesin poca llenya. Son objecte era de que 'l forn no se escalfés.

Després la reyna l' agafá de la ma y l' ajudá á baxar. Ja aprop del forn, ell va conexas que aquest no estava calent.

Ella li parlá aixís:—Entra are dintre, donchs com jurament y en honor dels meus pares, lo primer home que 'm pretenga pera muller ha de ficarse al forn.

Aixís que 'l fill del rey hi hagué entrat, ella picá de mans, y tant va ser picar de mans com abrandarse tot lo forn, y del fill del rey no 'n quedá sino cendres.

Ella no 's va entretenir. Corregué cap al palau, va atravessar-lo, y arrivá al jardí, ahon sota de un arbre hi havia 'l fill del visir. La reyna li agafá la má y fentli picar de mans va axecarse un furiós huracá que, emportantsels á tots dos junts, los trasladá al palau d' ella.

Al ser aquí la reyna va dir al noy: Aixís com has fet coses molt dignes, també has de ésser digne de regnar sobre les gorgones, ja que has de saber que jo soch la seva reyna y la dels aucells. Jo soch la que maná á n' aquelles te salvessin del foch del forn; de lo contrari, hi haurías trobat la mort com ha succehit al fill del rey. Me vols pera muller, bé; no 'm vols, quedas lliure; retorna á ton palau al costat de tos pares.

En açó caygué 'l noy de genolls als peus de la que tant l' honrava, y li va dir: No sols marit te vull ser, sino també 'l criat de la que m' ha salvat la vida.

Y succehí que tot lo mon estava content y los aucells començaren á cantar, y ella era sa esposa. Després aquesta feu venir á son palau al mestre y al pare del noy. Y ella y lo fill del visir regnaren y regnan encare sobre totes les gorgones y sobre tots los aucells, y á n' ells los va bé y á nosaltres encare més.

J. VIDAL Y JUMBERT.

LA VELERÍA BARCELONINA

Barcelona, com á ciutat marítima, començá per ésser mercantil abans que industrial. La necessitat l' impulsá á ésser treballadora donant vida á totes les indústries relacionades ab la navegació. Los pobles que per sos mercaders visita, la estimulen á engrandir sa activitat en la fabricació d' aquells artefactes que no conexas encare moltes de les nacions que no han tingut empresa pera arribar més enllá de les fronteres que limiten lo continent en que están enclavades, y acull ab entusiasme tal lo treball, que á últims del segle XII poseheix arts y oficis que, desenrotllantse prodigiosament, en la centuria següent, comencen ja los barcelonins á ésser reconeguts á tot arreu per artesans, que cultiven ab inteligencia y perfecció, una pila de professions que molt han de trigar á aprendre altres pobles, que han obtingut honorable concepte de industriosos. Vintiquatre oficis son exercits aquí molt abans d' establirse á París.

No es la data de les primeres ordenances que 'n regulan l' exercici d' una professió determinada, la que marca l' origen d' aquesta, sino lo punt de partida desde 'l qual los interessos dels qui la exercien s' han ajuntat en un determinat sentit moral ó material en benefici de tots. No significa tampoch que la tal professió no haja tingut importancia ans de la creació del gremi, sino senzillament que fins, aquella fetxa no han cregut ó no 's han vist obligats á constituhirse en corporació aquells menestrals.

Aixís, per exemple, si be veyem que al donar lo rey En Pere II son privilegi de pau y treva pera la constitució de gremis en l' any 1200, cita ja alguns oficis, com los pelayres, los sastres y los texidors, aquestos no s' organisan corporativament fins al 1387 lo primer, fins al 1385 lo según y fins al 1336 los derrers.

En temps de Jaume I y en l' any 1255, començan los oficis á establirse en determinats barris, pero los texidors de llana no tenen ses ordenances, puix ja acabem de dir que tardaren encara vuytanta un anys després d' aquesta fetxa á tenirles, y com los de cotó, 'n tardaren cent cinquanta nou, mentres que los de lli ja feya trenta anys que les tenien. Aixís veyem també que no 's constituexen en corporació gremial fins al 1533 los texidors de vels, puix que en dit any son aprobades per les Corts de Monzó presidides per Carles I aquelles ordinacions que anteriorment ho havien sigut per lo Concell municipal en vista del desenrotllo que havia pres aquell art mecánich y lo nombre cada día més crexent de mestres que s' establien, donantnos á entendre que una de les coses que mes impulsaria á la majoria d' aquestos á constituirse en gremi y confraria, fou la bona voluntat de conservar lo crédito del ofici, ja que s' estableix que los prohoms poden d' ofici examinar les teles de cedás, les glasses, les toques de la reyna etz.; lo que dona á comprendre que no faltaria qui fabricaria aquestos géneros no ab tots los ets y uts de bon oficial. Corroborra aquesta afirmació lo veure que 'ls texidors de velluts demanan y logran de les Corts de Monzó del 1547 un privilegi que sots criu lo príncep Felip pera formar gremi, á fi de que ab la lligislació especial que s' estableix pujan remeyarse los molts fraus, falsificacions y abusos que 's cometen mercés á la llivertat y llicencia que regna en l' ofici. Y aixís tenim que la industria sedera no es veritat que no tinga importancia fins al sigle XVI, ja que ab anterioritat al predit any 1533

no falten notícies de teles de seda y de seda y or, que no poden ésser de fabricació forastera, per quant desde 'ls temps de Pere IV hi han testimonis de moltes disposicions econòmiques que regulen la fabricació de les indústries establertes entre les quals n' hi ha que 's referexen á les *glaces* y altres teles de seda. Les estofes que 's nomenen en les primeres ordenances dels velluters son velluts, rasos, domassos, tafetants dobles y senzills, etz., y se te per ben sabut que en lo citat any 1547 se treballaven á Catalunya velluts, satins, domassos y altres teles tan ben obrades com á Valencia y altres parts, y que s' estableix un dret de pago de deu sous per lliura, sobre lo cost, sobre la seda que 's treya sens obrar, y no podem oblidar que en les Corts celebrades á Barcelona en 1422 y presidides per la Reyna Maria, lloctinent de son marit lo rey Alfons IV, s' estableix, á perpetuitat, que per utilitat del Principat y de sos habitants, ningú *ne puga metra, ne portar draps alguns estrangers de lana, de seda, ó de or de qualsevol specie é qualitat sien dins de Catalunya*. També nos demostra la importancia de la fabricació de robes fines, lo que en 1391 formaven part del Concell de Cent mestres de tapisos, y en 1484 lo mestre veler Joan Morell era un dels concellers.

Ni la industria sedera ni la de veleria podien dexar d' ésser importants en la ciutat que desde el segle ix era capital de sos comtes, quina sumptuositat eren proverbials per tot arreu y quina cort ja en temps de Berenguer lo Gran, un dels primers y més entusiastes promovedors del desenrotllo industrial de sos estats, era admiració de la del emperador d' Alemanya, de la que en algunes coses desde llavors fou tributaria de Catalunya á qui prengué per mestra, ni podien dexar d' ésser del pays, ja que los catalans no podien vestir, ni usar robes estrangeres. Per lo que, devém entendre ab tota imparcialitat, que manufactures catalanes eren aquelles riques draperies ab que 's empaliaven los carrers per hon passava la ostentosa processó del Corpus, les galeries y salons de la casa de la Generalitat en la diada del gloriós Sant Jordi, nostres temples en les grans solemnitats y fins aquells riquíssims draps de seda y or que les confraries y associacions gremials usaven en los funerals de sos confreres y que com lo de la Confraria de la Verge Maria no podien ésser extrets ni per los funerals dels reys, lo meteix que aquells brocats d' or ó de plata que com la tapiceria del altar major de la Seu barcelonina nos recordan la época del goticisme, y la preciosa alba brodada en or y adornada ab richs dibuxos de randa que 's conservan en lo meteix sant temple, testimoni de lo important que entre nosaltres era la industria de blondes en lo segle xv, com ho es del segle següent lo fragment de vel quaresmal que 's guarda en la iglesia del Palau; puix que aquesta industria no podia dexar d' ésser important aquí, en quant havia ja donat gran reputació á un monjo de Lyó quins nom y apellido de Joan Mayol acusan una personalitat catalana, com lo del P. Soler, mestre de brodadors del Escorial, nos recorda á un oloti.

Si lo curt espay que nos ha sigut concedit ho permetés, anotaríem varies particularitats referents al gremi de Vellers, ó art major de la seda, y recordaríem que á 27 de Novembre del 1486, ordenan los concellers que los corredors no pugen vendre gramalles de tals sino á troços; que á 5 de Febrer del 1602 s' assenyalá la mida dels velluts y de les sedes; que á 28 de Febrer del 1616 se separan dels velers, los passamaners y los perxers que hi estaven units; que á

28 d' Abril del 1644 se tracta de que los mestres velers puguin tenir tots los aprenents que vulgan y que solzament se pugen passar dos mestres cada any; que en Concell de Cent se tracta á 17 d' Abril y á 16 de Maig del 1646 de la creació d' un hospital baix l' advocació del Sant Esperit pera la ensenyança de les arts mecániques; que en 1656 se proposa per la confraria de velers, que qualsevol dona, sia casada ó viuda, puga de ses mans certes robes de fil de cá-nem y vendreles al encant ó places públiques; que en 1685 los metexos velers junt ab los velluters y perxers, demanan autorisació al concell municipal perque en virtut de la concordia que n' han feta, pugen fabricar tafonats de palm y d' aquesta mida en avall, llisos de tots colors; que en 1688 se dirigen al mateix concell los velers perque no sia atesa la contradicció dels texidors de lli que no s' avenen en que fabriquen certes teles, y que en 1689 supliquen que no 's permeti fabricar robes falses. Y pera que 's vegi l' escrupulositat ab que procedien los bons mestres del art de la seda en aquells dies en que segons lo testimoni de Feliu de la Penya se conservava ab preponderant importancia, ja que los tafetants domassos, los rasos llisos y treballats, los velluts, los llamats d' or y plata, los espolins, brocats y brocaters y demás classes de robes fines escedien en bondat á les estrangeres, tant per la fabricació com per los tints, á igual que també 's mantenien en ordre á grau de superioritat les blondes axis d' or com de plata, de seda, fil ó pita, puix s' oferien ab tanta perfecció que á Flandes; y la llistoneria llisa y florejada en lo que també sobrepuja á moltes provincies, transcriurem la nota d' un tracte fet entre l' Ilustre Obra de Santa Maria del Mar y Joan Llanas en 1668. Se tracta dels domassos que 's col·locan encare en aquell sant temple la setmana Santa.

S' estipulá que cada cana tenia que pesar cinch unces y mitja; que lo que accedis devia pagarho l' Obra y lo que faltás lo dit fabricant, pero que tot lo més que podia faltarli, era un quart d' unça. Foren ajustats á 5 lliures 9 sous la cana y se 'n fabricaren 502 canes.

Y axis l' art de la seda s' ha mostrat en tot temps á Barcelona digne de sa brillejant historia, puix fins en nostres temps es bo fer constar que 'l primer textit de seda simulant un gravat fou fabricat á Barcelona en l' obrador de D. Joseph Reig, obtenint un premi en la Exposició celebrada en 1845 á Madrid y essentne presentat á la reyna Isabel en l' any següent en un dels dies que estigué á Barcelona; que lo vestit que lluhia la reyna d' Inglaterra en l' acte de la inauguració de la primera Exposició Universal de Londres en 1851 era de blonda catalana, fabricat per la Casa Margarit, per encàrrech de la Infanta duquesa de Montpensier y regalada á aquella sobirana, que dit encàrrech fou motivat per lo vestit de blonda y mantell que dita casa havia fabricat per la reyna d' Espanya y que motivá que la reyna Victoria honorás dita fabricació fent posteriorment altre encàrrech á dita casa. Y més aprop de nosaltres tothom sap lo paper que han fet les blondes fabricades á Barcelona en la Exposició del Vaticá del 1887, representades ab aquella admirable alba ab que les dames barcelonines obsequiaren al Sant Pare en ocasió solemne y que tan acreditada hauria quedat la casa Fiter, si nó hagués mostrat ja anteriorment en altres treballs, com lo d' una mantellina regalada á una il·lustre sobirana, que les blondes catalanes encar competen ab les de per tot arreu.

RAMÓN N. COMAS.

MOVIMENT REGIONALISTA

ESPANYA

Catalunya.—Han rebut en la Universitat Central lo grau de Doctor en Dret ab la qualificació de sobressalients, nostres benivolguts amichs y entusiastes companys de causa En Enrich Prat de la Riba y En Joan Mon y Bascós.

Los donem nostra més coral enhorabona.

—La *Lliga Regional* de Manresa, celebrá la nova de la reaparició de *La Renaixensa* á Barcelona, fent onejar en son estatge social, la bandera nacional de nostra terra.

—Diumenge vinent á dos quarts de deu del vespre la *Associació Popular Regionalista*, celebrarà en son local (Escudellers blanchs, n.º 8, pis 1.º) una vetllada literaria musical, en la que pendrán part distingides senyoretas y aplaudits artistes.

—Dintre pochos dies será enviada al ministre d' Hisenda una exposició firmada per gran nombre de associacions, en la que s' fa veure la necessitat de que sian revocades les despótiques disposicions que pesan sobre la tan maltractada propietat é industria de la provincia de Barcelona, en virtut de les que l' arrendatari de les contribucions, te la exclussiva de la conprobació é investigació de la riquesa, contravenintse aixís tota la legalitat existent respecte al particular.

—Lo diumenge passat, tingué lloch l' acte solemne de repartir los premis als dexebls de la escola dominical que sosté la *Academia de la Verge de Montserrat y Sant Lluís Gonçaga*.

Los joves Marzo, Martí, Mesalles, Escardó, Mas, Fontrodona, Hill y Pérez, llegiren escullides poesies, y 'ls senyors Bonnin y Fargas interpretaren diferents composicions musicals, finint l' acte ab un discurs del Rnt. Dr. Joseph I. Gatell, en la que anunciá als presents que pera estimular dels dexebls, en lo present curs s' obrirá una nova classe de dibuix.

—Lo periódich catalanista que vam anunciar que s' publicaria á Figueres, se titulará *L' Almogaver* y veurá la llum d' aquí poch temps.

Esperem de debó la visita del nou company.

—L' *Orfeó Catalá*, ha instalat ja son domicili en l' espaiós local de la Plaça de Sant Just n.º 4, pis 1.º.

—Lo día 29 del mes passat, fou llegida en lo *Centre Excursionista de Catalunya* la memoria de la excursió espeleològica feta per los socis germans Maspons y Anglasell, Pagés y Font y Sagué, á les fonts de les Barbetes y forats de la Bancó en la riera de Tenes y á les coves dels cingles de Berli.

La concurrència que assistí á la sessió, aplaudí la lectura del treball degut á la ploma del Sr. Font y Sagué.

—La secció catalanista de la Congregació de la Immaculada y Sant Lluís Gonçaga, ha publicat lo cartell del certamen literari, quin repartiment de premis se celebrarà lo día 12 del vinent Desembre. Los premis son oferts per lo Dr. Torras y Bages, lo P. Lluís Ignasi Fiter, lo Pare Director de la Congregació, En Joseph Puig y Cadafalch, En Joan de Deu Trias, En Marián Aguiló y En Joan M.º Guasch.

En la convocatòria convidant á pendre part en lo concurs als membres de la esmentada Congregació y als de les de-

més Congregacions Marianes, se fa constar que 'l propòsit del Certamen es «atiar l' amor á la Patria Catalana y 'l delit de llur vera restauració»

—Retallam de *La Renaixensa*:

«Tenim noticies de que 'ls treballs d' exploració de la *Font d' Armena* (Vallirana), deguts als estudis espeleològichs de nostre amich y colaborador N. Font y Sagué, están donant un resultat més que satisfactori, haventse trobat una deu d' aygua considerable que permeterá l' establiment d' algunes fàbriques, beneficiant aixís á tota la comarca. En l' interior de la mina oberta s' hi ha trobat una grossa esquerda d' altura y profunditat incalculables que serveix de conducte á la aygua, si bé s' creu que la major part d' aquesta s' fon en les estranyes de la terra. De poguerse resoldre algunes dificultats, se farán los treballs indicats per l' esmentat Font y Sagué pera recullir lo gran caudal que encara s' pert. Veuse aquí una mostra de lo molt que pot fer la Espeleologia á favor de la industria y la agricultura.»

—Lo Governador Civil de Barcelona, ha aixecat la suspensió que pesava sobre nostre estimat company *Lo Regionalista*.

Ab tal motiu des del 15 d' aquest mes, veurá la llum pública á Barcelona.

—Lo Foment del Treball Nacional ha resolt dirigir una substancia als poders públichs, pera que per via d' assaig y acullintse á la autorisació que ab respecte á Nabarra consta en la Lley de pressupòsits de 1893-94, s' autorise un concert ab nostra Diputació pera la fixació de cupo y cobrança de les contribucions d' immobles, conreus y bestiar y la industrial y de comerç.

—Los sermons que aquest any se predican en la iglesia de Sant Francisco de Paula d' aquesta ciutat, se veuen molt concorreguts y son del agrado de tothom, anant á càrrech del notable y jove orador Rvnt. D. Jaume Creixell, Rector de Sant Fost de Capcentellas.

Per ordre expressa del Rector de la parroquia de Sant Francisco, lo Rvnt. D. Modest Rissech, se predica en catalá en dita iglesia, exemple que no 'ns cansarem may de dir que es altament necessari sia imitat.

—Lo Governador Sr. Larroca ha donat ordre á les corresponents oficines, pera que admeten los reglaments de les societats en catalá, sempre que vagen acompanyats de una traducció feta per intérprete jurat.

—La colonia forastera de la *meseta central*, cada día s' creu ésser més mestressa de casa nostra.

Vegis la següent mostra que copiam de *La Renaixensa*:

«Per constituhir una de tantes probes de la rahó que te d' existir lo catalanisme, may prou enérgich per radicals que sian ses tendencies, esplicarem un fet que va succehir avans d' ahir á una respectable senyora d' edat, coneguda nostra, en la iglesia parroquial de Sant Agustí.

«Ohia la primera de las tres missas que per piadosa costum solen dedicarse als difunts en la esmentada diada, quan tingué de deixar lo reclinatori en que s' trobava agenollada (y que ja havia pagat) per anar á oferir. Al tornar del ofertori repará ab gran sorpresa que la seva cadira y l' reclinatori estavan ocupats per dues senyores vestides ab distinció. S' acostá á una d' elles y li digué: «dispensi aquí hi seya una servidora.» L' altra com si tal cosa. Insistí la primera ab molts modos y per fi la interpelada contestá ab tota la descortesía del mon: «Hable V. en cristiano y le comprenderé». Y, sense móures del siti usurpat, seguí lle-

gint lo llibret d'oracions, que segurament no devia donarli cap concell dolent. Lo disgust que passà la nostra respectable coneguda no es per explicar, mes tingué prou sanch freda pera no contestar com se mereixian aquelles dones.

«Y açó no es un cas aislat. Cada dia's repetexen d'una manera irritant aquestos fets que 'ns omplirían de vergonya si no 'ns exaltessin ab patriòtica indignació. Perque ja no son solzament empleats ó empleades los que parlan ab aquest orgull totxo é infundat al nostre honrat poble. Fins se ha donat lo cas rigurosament històrich de pobres que contestan ab la matexa altiva insolencia al atent «Deu vos ampari, germá» que 'ls diuhen desde les botigues. Recordis l'altre cas que citárem no fa gayre dies ocorregut en un kiosko de la Rambla... Mes ¿á qué recordarne més quan á totes hores la veyem y palpem aquesta estúpida imposició ab que pretenen atuhirnos los que viuhem á costes de la nostra gent?»

«Lo catalá que en vista d'aquets fets certíssims no se irrita es que no te sanch á les venes.»

Euskaria.—En Cosme Churruca, president que fou de la Audiència provincial de San Sebastián, ha presentat á la Diputació de Guipúscoa un projecte pera la creació d'una academia bascongada.

—Lo dia 28 del mes passat se reunien á San Sebastián, algunes importante personalitats que fins poch temps enera havien pertenescut al partit integrista, acordant publicar un document en lo que 's declaren deslligats completament de tot partit polítich, y dicidits á treballar tan sols per la causa de la Iglesia y per la restauració de les llibertats de la Euskaria

«Lo lema *Jaungoicoa eta legue zarra*; diu l'esmentat document, es l'únic que desperta nobles entusiasmes en mitg de la general indiferencia, en que la present societat fineix; y sens dupte, per açó mateix, per que prevaleix sobre tots los programes que moren, donantlos la sava que no tenen, han pretengut ferlo seu partits polítichs que, ó no saben enténdrel, ó llastimosament, malgrat á la bona intenció que se 'ls pot regoneixer, porten lo país per camins oposats á sos veritables interessos.»

Més avall afegeix:

«Com á guipuskoans, conservem viva la protesta del país contra la obra d'injusticia, feta ab la conculcació de nostre dret, instant la restauració completa, ob totes ses conseqüencies, de la lliure y peculiar constitució de Guipúscoa, procurant, contra la acció exclusivista dels partits y ses funestes conseqüencies de divisió y d'escándol, la unió íntima dels bons guipuskoans y ab ella la pau moral de Guipúscoa, fins ahon ho consentin la defensa da la veritat y del be.»

Nostre estimat compony *El Fuerista*, al publicar ab la títol de «Nostra bandera» l'esmentat document, vesteix de gala son número, y s'adhereix á son contingut ab verader entusiasme.

Aplaudim de tot cor lo patriòtich pas dels guipuskoans, ben esperançats de que ha d'esser molt beneficiós á totes les regions euskaldunes.

Galicia.—La colonia gallega de Buenos Aires ha enviat una corona dedicada á la inolidable poetisa Na Rosalia Castro. L'acte de portar la corona al monument que guarda les despulles de la ilustre escriptora, tindrà gran solemnitat, organisantse á Santiago, ab tal motiu, una professó cívica que promet ésser molt concorreguda.

DIETARI DEL PRINCIPAT

Dia 28.

Reapareix estampat á Barcelona nostre estimat colega *La Renaxensa*. No cal dir que ho celebrem de tot cor.

—En Joan Manen dona en lo Teatre Lirich un concert á benefici del Hospital de Nens pobres. En ell posa de relleu ses excelents mérits artístichs y dona á conexer alguna composició seva que revela tota una ánima d'artista.

Dia 29.

Se colocan en les Rambles dels Estudis y de Canaletes les tradicionals perades pera la venda de panellots per la propera festa de Tots Sants.

—Haventse ofert al bisbe de Barcelona la Seu metropolitana de Valencia, ha declinat aytal distinció, en atenció á la falta de salut y al amor que sent per sos diocessans y á sa patria. No esperavem altre cosa.

Dia 31.

Se celebra lo XX aniversari de la fundació del Assil Naval en lo barco hon está instalat.

—Se comença en la iglesia de Sant Francisco de Paula lo Novenari d'Animes y no succeheix com en altres iglesias que, trencant una tradicional costum, en lloch de fer los sermons en catalá, per assegurar-se mellor de que no ho siguin, los encarregan á predicadors castellans.

NOVEMBRE.—*Dia 1.*

Se realisa l'acte iniciat per la Junta dels Cementiris de depositar una corona en la tomba dels soldats morts víctimes de les guerres de Cuba y Filipines. Hi assistexen lo Governador Civil, lo President de la Diputació, l'Arcaide y alguns regidors. També hi concorren comisions dels cossos de la guarnició é hi envian, los soldats inutilisats per la guerra, una modesta corona de flors naturals texida per les Germanes de la Caritat.

Ab motiu de la diada son visitats los cementiris per gran concurs de gent.

Dia 2.

Es colocat en lo saló de sessions de la Diputació Provincial lo retrato del rey Alfons XIII, pintat per lo distingit artista En Joseph M.ª Marqués.

Dia 3.

Se celebra en la Seu, segons antiga consuetut, lo funeral aniversari de la mort del rey Jaume II, lo Just, qui posá la primera pedra del temple actual. Es equivocat que sia per Jaume I com s'ha dit moltes vegades, puix cap relació tingué dit rey ab la Seu de Barcelona.

—S'exposa en lo saló Pares lo retrato del rey Alfons XII que la diputació Provincial ha encomenat al reputat pintor En Manel Cusi.

Dia 4.

Llegim que s'ha rebut un telégrama de Manila participant la mort de nostre paísá lo P. Fra Leandre Arrué, frare agustí, bisbe de Jaro, varó de grans virtuts y saber. (A. C. S.)

La Catalana.—Imp. de J. Puigventós.—Dormitori St. Francesch, 5.